

การรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียนพุทธจักรวิทยา

นางสาวอังคณา ปรีชาเมตตา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-794-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**GUARDIAN AWARENESS OF DEPRESSION IN GRADE 10 STUDENTS
OF TRIUM UDOM SUKSA AND PHUTHAJAK VITTAYA SCHOOLS**

MISS ANGKANA PREECHAMETTA

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN MENTAL HEALTH
DEPARTMENT OF PSYCHIATRY
GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 1997
ISBN 974-638-794-4**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียนพุทธจักรวิทยา
โดย นางสาวอังคณา ปรีชาเมตตา
ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล

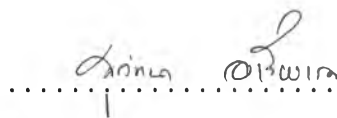
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุติววงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

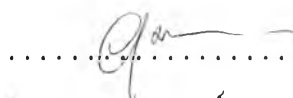
..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวิทนา อารีพรรค)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ)

นางสาวอังคณา ปรีชาเมตตา : การรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และโรงเรียนพุทธจักรวิทยา (GUARDIAN AWARENESS OF DEPRESSION IN GRADE 10TH STUDENTS OF TRIUM UDOM SUKSA AND PHUTHAJAK VITTAYA SCHOOLS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.พญ.ดวงใจ กสานติกุล ; 138 หน้า, ISBN 974-638-794-4

การวิจัยนี้ศึกษาถึงการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้า และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ปกครอง รวมทั้งความชุกของภาวะซึมเศร้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียนพุทธจักรวิทยา ซึ่งมีความแตกต่างหลาย ๆ ด้าน เช่น สัมฤทธิผลของการเรียนของนักเรียน ระดับการศึกษา รายได้ และสถานะทางสังคมของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน 143 คู่และ 140 คู่ จากสองโรงเรียนตามลำดับ ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยให้นักเรียนตอบแบบวัดภาวะซึมเศร้าแบบวัดด้วยตนเองสำหรับคนไทย ซึ่งมี 20 ข้อ (คะแนน > 25 ให้ความเชื่อมั่นที่ 0.91) และให้ผู้ปกครองประเมินแบบวัด The Columbia Impairment Scale (CIS) ซึ่งใช้จุดตัด ที่ 16 ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.88 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ t-test, F-test, ANOVA, Chi-square

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง ($p < 0.01$) ผู้ปกครองจำนวน 19 คน (8.1%) ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุมาก ระดับการศึกษา ($p < 0.01$) และรายได้ที่ต่ำ ($p < 0.05$) พบว่ารับรู้ปัญหาและสภาพอารมณ์ได้ตรงกับนักเรียนมากกว่า ผู้ปกครอง (91.9%) และนักเรียนส่วนใหญ่ประเมินไม่พบมีปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์ (คะแนนเฉลี่ยของ CIS ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา = 4.68 โรงเรียนพุทธจักรวิทยา = 8.15)
2. ผู้ปกครองที่ประเมินปัญหา (CIS) ไม่ตรงกับสภาพอารมณ์ของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ และเมื่อจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีความแตกต่าง
3. ความชุกของภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนเท่ากับร้อยละ 19.8 ($n = 56$ คน) โดยนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพบความชุกเท่ากับร้อยละ 14.0 (25 คน) นักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยาพบความชุกเท่ากับร้อยละ 25.7 (36 คน)

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากหลายฝ่าย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้ความคิดเห็นในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์แพทย์หญิงสุวิทนา อาสีพรรค ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทวีชาชาติ หัวหน้าภาควิชาจิตเวชศาสตร์อาจารย์เป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อำพล สุอำพัน และอาจารย์นายแพทย์นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ และอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาจิตเวชศาสตร์ที่ให้การช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครูอาจารย์ นักเรียนและผู้ปกครองของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียนพุทธจักรวิทยา ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวปรีชาเมตตา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยะ ปรีชาเมตตา พี่ชายที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนในการศึกษามาโดยตลอด และขออุทิศส่วนที่ดีทั้งหมดให้กับบิดาซึ่งเป็นกำลังใจยิ่ง ๆ และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในวันนี้ของผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณสมบุญ บุญดีกุล เป็นอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ที่จะลืมไม่ได้คือ ขอขอบคุณ คุณพัชรินทร์ รัมย์ยาพฤกษ์ เป็นอย่างยิ่ง ที่ให้ทั้งกำลังใจ คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มอย่างสมบูรณ์

อังคณา ปรีชาเมตตา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมุติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
ข้อตกลงในการวิจัย	4
คำนิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัยรุ่น	7
ความหมายของภาวะซึมเศร้า	14
ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น	17
งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า	23
การรับรู้ของผู้ปกครองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	
ตัวอย่างประชากร	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
กระบวนการดำเนินการวิจัย	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย.....	39
5. สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	114

เอกสารอ้างอิง.....	130
--------------------	-----

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย.....	133
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลของนักเรียน.....	134
แบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ปกครอง.....	135
แบบสอบถามปัญหาสุขภาพแบบวัดด้วยตนเองเพื่อ ตรวจวัดโรคซึมเศร้า (HRSR).....	136
แบบประเมินปัญหาการเรียนและพฤติกรรมของ นักเรียน (CIS).....	137
ประวัติผู้เขียน.....	138

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 การสำรวจชุมชนเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่นในต่างประเทศ.....	19
2.2 การสำรวจชุมชนเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าของวัยรุ่นในต่างประเทศ.....	20
1. จำนวนและร้อยละของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	41
2. จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	44
3. จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	47
4. จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียน พุทธจักรวิทยา จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	49
5. ความถี่ของการเลือกคำตอบแบบวัด HRSR รายชื่อของทั้ง 2 โรงเรียน.....	52
6. ความถี่ของการเลือกคำตอบแบบวัด HRSR รายชื่อของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดม ศึกษาและโรงเรียนพุทธจักรวิทยา.....	54
7. ความถี่ของการเลือกคำตอบแบบวัด CIS รายชื่อของผู้ปกครองของทั้ง 2 โรงเรียน..	57
8. ความถี่ของการเลือกคำตอบแบบวัด CIS รายชื่อของผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา.....	59
9. ความถี่ของการเลือกคำตอบแบบวัด CIS รายชื่อของผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนพุทธจักรวิทยา.....	60
10. จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครอง ต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนตรงกัน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	62
11. จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครอง ต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนไม่ตรงกัน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	65
12. จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยาในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครอง ต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนตรงกัน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	68
13. จำนวนและร้อยละของนักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยาในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครอง ต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนไม่ตรงกัน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	71
14. จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในกลุ่มที่รับรู้ตรงกับนักเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

15. จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาในกลุ่มที่รับรู้ไม่ตรงกับนักเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	77
16. จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองโรงเรียนพุทธจักรวิทยาในกลุ่มที่รับรู้ตรงกับนักเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	80
17. จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองโรงเรียนพุทธจักรวิทยาในกลุ่มที่รับรู้ไม่ตรงกับนักเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	83
18. จำนวนของผู้ปกครองซึ่งมีการรับรู้ต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน.....	86
19. แสดงความสัมพันธ์ของการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามโรงเรียน.....	87
20. แสดงความสัมพันธ์ของการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามตัวแปร.....	88
21. แสดงความสัมพันธ์ของผู้ปกครองทั้ง 2 โรงเรียนในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครองตรงกับ นักเรียน จำแนกตามโรงเรียน.....	89
22. แสดงความสัมพันธ์ของผู้ปกครองทั้ง 2 โรงเรียนในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครองตรงกับ นักเรียน จำแนกตามตัวแปร.....	90
23. แสดงความสัมพันธ์ของผู้ปกครองทั้ง 2 โรงเรียนในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครองไม่ตรง กับนักเรียน จำแนกตามโรงเรียน.....	91
24. แสดงความสัมพันธ์ของผู้ปกครองทั้ง 2 โรงเรียนในกลุ่มที่การรับรู้ของผู้ปกครองไม่ตรง กับนักเรียน จำแนกตามตัวแปร.....	92
25. ภาวะซึมเศร้าของนักเรียนที่ผู้ปกครองรับรู้ในกลุ่มที่ตรงกันและไม่ตรงกัน.....	93
26. ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบค่า t ของการรับรู้ ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามโรงเรียน.....	94
27. ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบค่า t ของการรับรู้ ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามเพศ.....	95
28. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-Test) ของการรับรู้ของผู้ปกครองต่อ ภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามตัวแปร.....	96
29. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของ นักเรียนในกลุ่มตรงกันทั้ง 2 โรงเรียน จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายคู่.....	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

30. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้า ของนักเรียนในกลุ่มที่ไม่ตรงกัน จำแนกตามระดับรายได้ของผู้ปกครองเป็นรายคู่.	99
31. ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบค่า t ของการรับรู้ของ ผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียน พุทธจักรวิทยา จำแนกตามเพศ.	100
32. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-Test) ของการรับรู้ของผู้ปกครองต่อภาวะ ซึมเศร้าของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและโรงเรียนพุทธจักรวิทยา จำแนก ตามตัวแปรที่ศึกษา.	101
33. การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อภาวะซึมเศร้าของ นักเรียนโรงเรียนพุทธจักรวิทยาในกลุ่มตรงกัน จำแนกตามอายุของผู้ปกครองเป็นรายคู่.	104
34. แสดงค่าคะแนน X, Sd, RANGE ของภาวะซึมเศร้าของนักเรียนตามการรับรู้ของ ผู้ปกครองตามแบบสอบถาม CIS.	105
35. ความซุกของภาวะซึมเศร้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน.	107
36. ความซุกของภาวะซึมเศร้าของนักเรียนแยกตามโรงเรียน.	108

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ

หน้า

1. กราฟแท่งแสดงค่าความถี่ร้อยละที่ผู้ปกครองของทั้ง 2 โรงเรียนประเมิน
ปัญหาการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน CIS<16 และนักเรียนไม่มี
ภาวะซึมเศร้า HRSR<25..... 110
2. กราฟแท่งแสดงค่าความถี่ร้อยละที่ผู้ปกครองของทั้ง 2 โรงเรียนประเมิน
ปัญหาการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน CIS>16 และนักเรียนมี
ภาวะซึมเศร้า HRSR>25..... 111
3. กราฟแท่งแสดงค่าความถี่ร้อยละที่ผู้ปกครองของทั้ง 2 โรงเรียนประเมิน
ปัญหาการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน CIS>16 แต่นักเรียนไม่มี
ภาวะซึมเศร้า HRSR<25..... 112
4. กราฟแท่งแสดงค่าความถี่ร้อยละที่ผู้ปกครองของทั้ง 2 โรงเรียนประเมิน
ปัญหาการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน CIS<16 แต่นักเรียนมี
ภาวะซึมเศร้า HRSR>25..... 113